

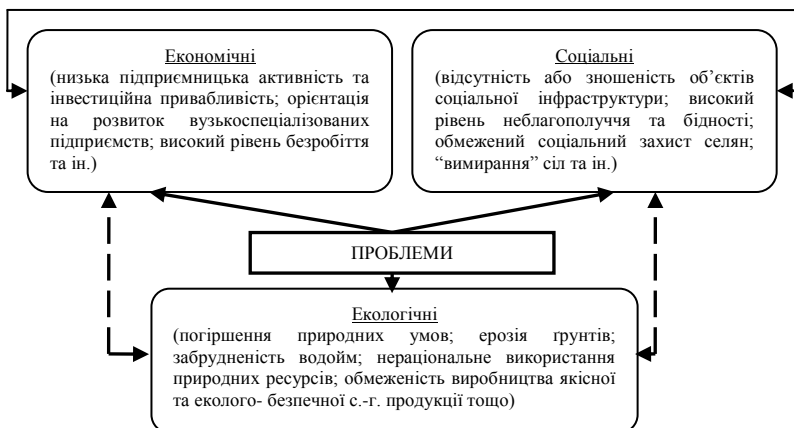
РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНИХ ІНСТИТУЦІЙ У РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Усюк Т. В., к. е. н., асистент, Волошина О. П., аспірант
Житомирський національний агроєкологічний університет

Проблеми соціально-економічного та екологічного розвитку підприємництва у сільській місцевості набувають особливої актуальності. Це пов'язано, насамперед, зі зниженням якості життя на селі, високим рівнем безробіття, погіршенням демографічної ситуації, значним забрудненням середовища, відмиранням екологічної культури, традицій та звичаїв. Ефективним вектором розвитку сільського підприємництва є розширення видів діяльності, які сприяють комплексному вирішенню організаційно-економічних проблем, урізноманітненню асортименту продукції та послуг, зайнятості сільського населення, підвищенню продуктивності праці, захисту та охорони навколишнього природного середовища.

Становлення сільського підприємництва є головним чинником відродження сільської економіки та самобутності українського села. Зважаючи на складні умови посттрансформаційного періоду та неспроможності інституційних впроваджень держави сприяти рівноправному розвитку сільських підприємницьких формувань, суттєво знижується ефективність їх функціонування. Формування якісного інституційного середовища є чинником подолання існуючих соціально-економічних та екологічних диспропорцій у розвитку

підприємництва у сільській місцевості, які є нерозривно пов'язані одна з одною (рисунок 1).

Рис. 1. Ключові проблеми розвитку сільського підприємництва.
Джерело: власні дослідження.

Комплексне розв'язання існуючих перешкод у розвитку сільського підприємництва із застосуванням відповідних інституційних детермінантів сприятиме досягненню синергетичного ефекту. Відповідно, значний вплив на розвиток підприємницької діяльності у сільській місцевості здійснюють такі види формальних інституцій, як економічні (52,4 % відповідей респондентів) та екологічні (33,1 %).

У розрізі впливу екологічних інституцій респондентам запропоновано визначити ступінь зацікавленості підприємства у екологізації напрямів виробничо-господарської діяльності підприємницьких формувань та сприятливості інституційного середовища щодо їх впровадження (таблиця 1).

Екологічні засади виробництва у напрямі розвитку екологічного землеробства впроваджують 27,7 % опитаних керівників підприємств, з них 72,1 % позитивно оцінюють інституційне середовище їх розвитку. Частково відмовитися від використання хімічних препаратів готові 20,7% опитаних керівників сільських підприємницьких формувань. Водночас застосовувати новітні екологічнобезпечні технології зорієнтовані 16,8 % керівників, однак 80,8 % досить негативно оцінюють можливості впровадження таких напрямів у зв'язку із "тиском" з боку інституцій щодо такого впровадження.

Таблиця 1

Експертна оцінка впливу інституцій на впровадження екологічних напрямів у сільському підприємстві Житомирської області (за результатами соціологічного опитування), 2012 р.

Напрямок	К-сть відповідей	%	Оцінка впливу інституцій			
			Позитивна		Негативна	
			К-сть	%	К-сть	%
Розвиток екологічного землеробства	43	27,7	31	72,1	12	27,9
Застосування новітніх екологобезпечних технологій	26	16,8	5	19,2	21	80,8
Виробництво та використання еко- та біосировини	18	11,6	12	66,7	6	33,3
Часткова відмова від використання хімічних препаратів	32	20,7	32	100	-	-
Екологобезпечне пакування продукції	5	3,2	3	60,0	2	40,0
Використання фітопрепаратів	5	3,2	5	100	-	-
Відмова від використання кормових добавок для тварин	26	16,8	15	57,7	11	42,3
Разом	155	100	103	-	52	-

Джерело: власні дослідження.

Вирішення екологічних проблем, пов'язаних із підвищенням якості виробництва продукції, дозволить суттєво поліпшити економічне становище підприємства, сприятиме поступовому розширенню діяльності та забезпеченню селян робочими місцями.